

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท
ภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย

Factors Influencing the Effective Responsibility of the Boards under the Good
Corporate Governance of Thai Listed Firm

อัญชลี สุขชีวัน¹, ณัฐวุฒิ ตันติเศรษฐ² และณัฐวงศ์ พูนผล³

Anchalee Sukkhwat¹, Nattawut Tontiset² and Nuttavong Poonpool³

Received : November 25, 2021 Revised : February 23, 2022 Accepted : March 10, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี อันประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ แรงกดดันจากการแข่งขัน และแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 143 แห่ง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ แรงกดดันจากการแข่งขัน และแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงไม่มีผลกระทบต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท ผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการด้านความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการพัฒนาศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกิจการ การตอบสนองแรงกดดันจากการแข่งขัน และแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : การกำกับดูแลกิจการที่ดี การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ แรงกดดันจากการแข่งขัน แรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล ความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท

* นิติระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

* Doctor of Philosophy Program in Accounting Program, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Assistant Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

³ รองศาสตราจารย์, คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ Associate Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

Abstract

The objective of this research was to study the factors influencing the effective responsibility of the boards, which are one component of the effectiveness of corporate governance of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. It consists of four factors, including top management support, MIS competency, competitive pressure, and regulation forces. The questionnaire was used as a tool to collect information from the executives of 143 firms listed on the Stock Exchange of Thailand. The statistics used for data analysis were Pearson's correlation coefficient and using multiple regression analysis to test the hypothesis. The results showed that MIS competency, competitive pressure, and regulation forces had a statistically significant positive influence on the effective responsibility of the boards of listed firms on the Stock Exchange of Thailand under good corporate governance. However, top management support had no effect on the effective responsibility of the boards of listed firms on the Stock Exchange of Thailand. Finally, the results of this research provide information on the ways to improve corporate governance effectiveness by improving the MIS competency, responding to competitive pressures, and complying with related regulations forces.

Keywords : Good corporate governance, Top management support, MIS competency, Competitive pressure, Regulation force, Effective responsibility of the boards

1. บทนำ

ในปัจจุบันทั่วโลกต่างตระหนักถึงความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดีในฐานะเป็นกลไกที่ช่วยสร้างคุณค่าให้กิจการได้อย่างยั่งยืน (Guterman, 2011) โดยผ่านกระบวนการอย่างเป็นระบบที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคณะกรรมการบริษัท ฝ่ายบริหาร และทุกคนในองค์กรเข้าด้วยกัน รวมไปถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ขณะที่ในส่วนของประเทศไทยนั้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้รณรงค์และส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยเสนอหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้แก่บริษัทจดทะเบียนใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการกำกับดูแลกิจการ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และสถาบันกำกับดูแลตลาดทุนไทยได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้คณะกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นผู้นำหรือผู้รับผิดชอบสูงสุดของกิจการนำไปปรับใช้ในการกำกับดูแลกิจการ และได้มีการปรับปรุงหลักการกำกับดูแลกิจการโดยเทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลกิจการขององค์การเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และตามข้อเสนอแนะของธนาคารโลก อีกทั้งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Corporate Governance Scorecard: ASEAN CG Scorecard) เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว ภายใต้กรอบการมีจริยธรรมที่ดีโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคมโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2563)

คณะกรรมการบริษัทเป็นตัวแทนที่เจ้าของกิจการได้มอบหมายให้ทำหน้าที่บริหารกิจการโดยปฏิบัติตามนโยบายที่ผู้ถือหุ้นคาดหวัง (พจนารถ ฤทธิเดช และคณะ, 2564) ดังนั้น คณะกรรมการบริษัทจึงต้องเข้าใจบทบาทและ

ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อในฐานะผู้นำสูงสุดที่ต้องกำกับดูแลให้กิจการมีการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งครอบคลุมถึง การกำหนดกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบายการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อให้กิจการมีผลประกอบการที่ดีในระยะยาว (Silapamahabandit & Hensawang, 2020) มีความน่าเชื่อถือสำหรับผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย และเพื่อประโยชน์ในการสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืน ตรงตามความมุ่งหวังของทั้ง ภาครัฐกิจ ผู้ลงทุน ตลอดจนตลาดทุน และสังคมโดยรวม (พจนารถ ฤทธิเดช และคณะ, 2564) อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทั้งนี้ การมีคณะกรรมการบริษัทที่มีความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้นั้น ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในกิจการและปัจจัยภายนอกกิจการต่าง ๆ หลายประการ (Sarhan & Ntim, 2018) โดยในงานวิจัยครั้งนี้ สนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท ภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพียง 4 ปัจจัย ได้แก่ ศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง แรงกดดันจากการแข่งขัน และแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยครั้งนี้ จึงสนใจทดสอบอิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้ง 4 ปัจจัย ได้แก่ ศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง แรงกดดันจากการแข่งขัน และแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล โดยงานวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ของการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกิจการให้มีศักยภาพมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานตามความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการบริษัทให้มากยิ่งขึ้น การตระหนักถึงการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง รวมถึงแนวทางการตอบสนองต่อแรงกดดันจากการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของงานตามความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการบริษัท และยังเป็นข้อมูลให้หน่วยงานกำกับดูแลด้านการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของกิจการต่าง ๆ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงที่มีต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงกดดันจากการแข่งขันที่มีต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแลที่มีต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี

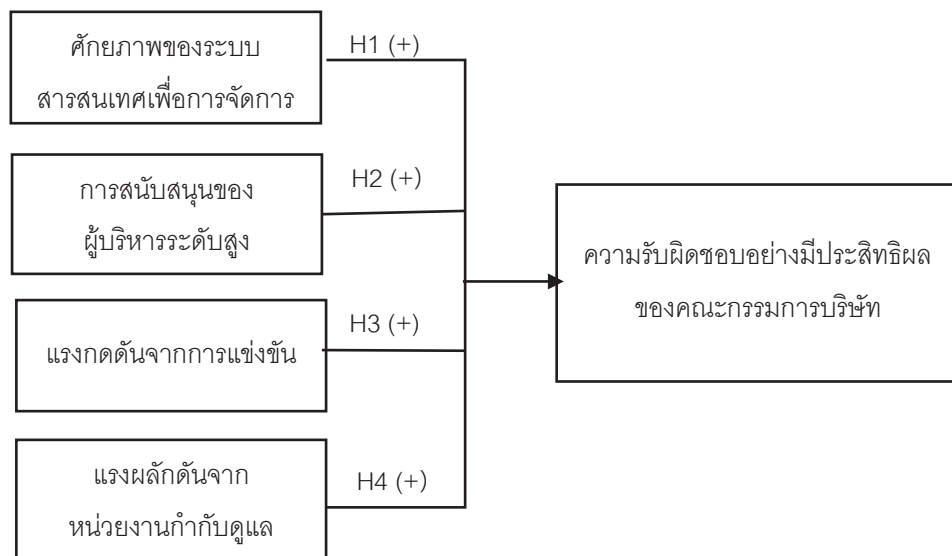
2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมติฐานของการวิจัย

สภาพแวดล้อมทั้งภายในกิจการและภายนอกกิจการ หรือที่เรียกว่าปัจจัยภายในกิจการและปัจจัยภายนอกกิจการ ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อการดำเนินกิจการในทุก ๆ ด้าน ผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจกับสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของกิจการ และคำนึงถึงความเหมาะสมในการตัดสินใจดำเนินงานภายใต้สถานการณ์เหล่านี้ให้

สอดคล้องกับการบรรจุคํ่าหมายที่กิจการต้องการ กล่าวคือ ตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ (Contingency concept) ย่อมมีวิถีทางที่ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมทางการบริหารที่เหมาะสมกับแต่ละกิจการ ไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุดวิธีเดียวสำหรับทุกกิจการ หรืออาจจะไม่สามารถจัดการด้วยวิธีเดียวกัน เพื่อการบรรลุสิ่งที่ต้องการที่เหมือนกัน หากแต่มีหลากหลายวิธีในการจัดการกับปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อให้บรรลุผลตามที่กิจการต้องการ ตามหลักทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ (Contingency theory) (Erna, 2020) ของ Fred E. Fiedler ใน ค.ศ.1967 ที่สรุปได้ว่าพฤติกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นจากการตอบสนองที่มีต่อสภาพแวดล้อมของกิจการที่แตกต่างกัน โดยหากกิจการมีการจัดการสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในกิจการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทได้ดี ย่อมนำไปสู่ความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทที่มากขึ้นภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Assunção et al., 2017) ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในกิจการที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาในงานวิจัยนี้ มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง แรงกดดันจากการแข่งขัน และแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล โดยแสดงกรอบแนวคิดของความสัมพันธ์ได้ตามรูปภาพประกอบ 1

รูปภาพประกอบ 1

โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี

ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS Competency: MIC)

ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System: MIS) เป็นระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ของข้อมูลในกิจการที่จัดระเบียบอย่างเป็นระบบ ในลักษณะเป็นโปรแกรมที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานสำหรับการจัดการทุกระดับในกิจการ โดย MIS ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างการวางแผน การจัดการ การควบคุม กระบวนการการจัดเก็บ การเรียกค้น การประเมิน และการเผยแพร่ข้อมูล (Pastor, 2020) ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเป็นความสามารถในการรวบรวมข้อมูล ประมวลผล จัดระเบียบ และดึงข้อมูลที่ช่วยให้องค์กรเพิ่มประสิทธิภาพ

ของการกำกับดูแลกิจการ (Fatima et al., 2020) โดยมีการไหลของข้อมูลอย่างเพียงพอเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการควบคุมองค์กร ตลอดจนสนับสนุนกระบวนการกำกับดูแลกิจการ (Yermack, 2017) ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการจึงช่วยเพิ่มขีดความสามารถของผู้บริหารในการวิเคราะห์ ประเมิน และปรับปรุงประสิทธิภาพของบริษัทอย่างครอบคลุม งานวิจัยในอดีตพบว่า ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเป็นเครื่องมือติดตามและสนับสนุนการจัดการสมัยใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นระบบอัตโนมัติเพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่แตกต่างขององค์กร (Yermack, 2017) ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งเสริมความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัทให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น (Nordberg & Booth, 2019) ดังนั้น ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการทำให้กิจการมีเครือข่ายข้อมูลเพื่อการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับระบบต่าง ๆ ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้คณะกรรมการและผู้บริหารสามารถได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อการบริหารจัดการได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ศักยภาพของระบบสารสนเทศมีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี

การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง (Top Management Support: TMS)

การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้การกำกับดูแลกิจการมีประสิทธิภาพ (Wahab et al., 2018) ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ คณะกรรมการบริหารของกิจการที่มีผู้นำสูงสุดในตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหารหรือกรรมการผู้จัดการ ทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อนที่สำคัญในการนำนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีจากคณะกรรมการบริษัทสู่แนวปฏิบัติเพื่อการจัดการที่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีของคนในองค์กร การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง หมายถึง การสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เพียงพอในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย (Darma et al., 2018) รวมถึงการกำหนดทิศทาง และมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม อีกทั้งมีการสนับสนุนการบริหารงานด้านบุคลากร การฝึกอบรมพนักงาน และกระบวนการทางเทคนิค เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดีของกิจการ (Wahab et al., 2018) งานวิจัยในอดีต พบว่า การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงมีอิทธิพลทางบวกต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดี ด้านความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท (Yusliza et al., 2019) อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงกับความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัท นั่นคือ ผู้บริหารระดับสูงไม่ได้สนองตอบนโยบายการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการบริษัท (Luciano et al., 2020) นำไปสู่สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 2: การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงมีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี

แรงกดดันจากการแข่งขัน (Competitive Pressure: COP)

แรงกดดันจากการแข่งขันเป็นแรงผลักดันในเชิงบวกสำหรับกิจการให้ไปถึงความสำเร็จ (Kaufman, 2015) การแข่งขันเป็นแรงผลักดันนำไปสู่การกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพ (De Villiers & Dimes, 2021) แรงกดดันจากการแข่งขันที่เกิดจากสถานะการแข่งขันที่รุนแรงทำให้ธุรกิจต้องหาวิธีการดำเนินงานที่ดีที่สุดเพื่อปรับตัวให้เหมาะสมภายใต้สถานะเศรษฐกิจที่แปรปรวน แนวทางใหม่ที่มีศักยภาพหรือการประยุกต์ใช้เทคนิคเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของ

คู่แข่งที่แตกต่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ และ ความสามารถในการรวมทรัพยากรที่หลากหลายเพื่อสร้างการตอบสนองที่เป็นนวัตกรรมต่อความต้องการของลูกค้าที่เหนือกว่าคู่แข่ง โดยภายใต้แรงกดดันจากการแข่งขัน กิจการต้องปรับขั้นตอนการตัดสินใจให้เหมาะสม ลดต้นทุนการทำธุรกรรม และลดข้อบกพร่องในการทำงาน คำนึงถึงความต้องการของลูกค้ามากขึ้น ทำให้กิจการมุ่งมั่นต่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีขึ้นกว่าเดิมเสมอ (Andes et al., 2020) ทั้งนี้ แรงกดดันจากการแข่งขันส่งผลให้กิจการตระหนักถึงการให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ความต้องการผลดำเนินงานที่โดดเด่นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้กิจการตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของตนเองอยู่เสมอ การให้ความสำคัญกับความสามารถในการปรับตัวได้อย่างทันท่วงทีส่งผลให้กิจการต้องติดตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งนี้งานวิจัยในอดีตพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างแรงกดดันจากการแข่งขันกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยเมื่อกิจการได้รับแรงกดดันจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น กิจการก็จะมี การปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่ผลการดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพ (Kurzeja & Novak, 2017) นำไปสู่สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 3: แรงกดดันจากการแข่งขันมีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี

แรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล (Regulation Force: REF)

ในปัจจุบันหน่วยงานกำกับดูแลหลักที่ผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนได้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้แก่ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ได้รณรงค์และส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนมีกลไกในการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นใน ปี พ.ศ. 2545 ตลท. ได้เสนอหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติเริ่มแรกของบริษัทจดทะเบียน ต่อมาในปีพ.ศ. 2549 ได้ปรับปรุงหลักการของปีพ.ศ. 2545 โดยเทียบเคียงจาก OECD Principles of Corporate Governance (ปี ค.ศ. 2004) ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Co-Operation and Development: OECD) และข้อเสนอแนะของธนาคารโลก ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 ตลท. ได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นหลักการที่ปรับปรุงขึ้นจากหลักการเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของอาเซียน (ASEAN Corporate Governance Scorecard) ทั้งนี้ บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ที่ต้องจัดส่งในปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป ในระยะต่อมา ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 ตลท. ร่วมมือกับองค์กรในตลาดทุนที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย สมาคมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย และสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย ได้เข้ามามีบทบาทร่วมกันในการออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปีพ.ศ. 2560 ทดแทนหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2555 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ที่จะสนับสนุนคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนให้มีการเสริมสร้างหรือพัฒนาหลักกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยต้องเปิดเผยการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี แบบ 56-1 ที่ต้องจัดส่งในปีพ.ศ. 2562 เป็นต้นไป (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2563)

หน่วยงานที่มีบทบาทในการผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนได้ปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่สำคัญอีกแห่ง ได้แก่ สถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) โดยได้รับการสนับสนุนจาก ตลาด. และ กสท. ในการจัดโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนไทย เพื่อสำรวจและวัดผลการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานสากล พร้อมทั้งมีการให้คะแนนและจัดลำดับกิจการที่มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนมีการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในเชิงเปรียบเทียบ โดยมีเกณฑ์ชี้วัดและประเมินการปฏิบัติตามหลักการที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ และได้มีการทบทวนพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ฯ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ IOD ได้มีการจัดอบรมการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นระยะ ๆ (Silapamahabandit & Hensawang, 2020) งานวิจัยในอดีตพบว่าแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท (Laoworapong et al., 2015 ; Shukla & Limbasiya, 2015) นำไปสู่สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 4: แรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแลมีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี

3. วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยไม่รวมกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินเนื่องจากมีโครงสร้างและข้อบังคับต่าง ๆ แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น (Mocanu, 2010) ดังนั้น จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 635 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2561)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ตอนที่ 4 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงกดดันจากการแข่งขัน ตอนที่ 5 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล และ ตอนที่ 6 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยแบ่งระดับการวัดความคิดเห็นตอนที่ 2 ถึง 6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า กำหนดตามวิธี Likert Scale (Anjaria, 2022) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 หมายถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด ระดับ 2 หมายถึงเห็นด้วยน้อย ระดับ 3 หมายถึงเห็นด้วยปานกลาง ระดับ 4 หมายถึงเห็นด้วยมาก และระดับ 5 หมายถึงเห็นด้วยมากที่สุด

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้

3.1.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างพร้อมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และความสมบูรณ์ของเอกสาร เตรียมนำเสนอทางไปรษณีย์

3.1.2 ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปให้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา โดยแนบซองจดหมายตอบกลับทางไปรษณีย์

3.1.3 จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 635 ฉบับ และได้รับการตอบกลับจำนวน 145 ฉบับ

3.1.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครบถ้วนในเนื้อหาของแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับคืน พบว่าเป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จำนวน 2 ฉบับ ดังนั้น แบบสอบถามที่สมบูรณ์มีจำนวน 143 ฉบับ โดยคิดเป็น

อัตรา การตอบกลับ เท่ากับ ร้อยละ 22.52 ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker et al. (2001) ที่ได้กล่าวว่า อัตราการตอบกลับในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์อย่างน้อยร้อยละ 20 ถือว่าเป็นจำนวนที่ยอมรับได้ในการเป็นตัวแทนที่ดีเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.5 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

3.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.2.1.1 ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS Competency: MIC) ประกอบด้วย กิจกรรมมีระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ผู้ใช้สามารถค้นพบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานตามความต้องการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มีระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยสามารถเชื่อมโยงระบบงานต่าง ๆ ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความถูกต้อง รวดเร็ว และช่วยสนับสนุนในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกิจกรรมให้ความสำคัญกับการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการทำงานของทุกส่วนงานในองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิผลทั่วทั้งองค์กร

3.2.1.2 การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง (Top Management Support: TMS) ประกอบด้วย การมุ่งมั่นปฏิบัติตามนโยบายด้านการกำกับดูแลกิจการ การกำหนดงบประมาณที่สอดคล้อง ช่วยการดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูง ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และฝึกอบรมเทคนิคและวิธีการทำงานใหม่ๆ อยู่เสมอ นำมาซึ่งความสามารถและศักยภาพของบุคลากร และผู้บริหารมุ่งมั่นให้เกิดการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน อันนำมาซึ่งประสิทธิผลรวมสูงสุดในกิจการ

3.2.1.3 แรงกดดันจากการแข่งขัน (Competitive Pressure: COP) กิจกรรมมุ่งมั่นต่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน อีกทั้งตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของตนเองอยู่เสมอ และให้ความสำคัญกับความสามารถในการปรับตัวได้อย่างทันทั่วทั้งตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3.2.1.4 แรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล (Regulation Force: REF) หน่วยงานกำกับดูแล ได้มีการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐาน และวิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับสากล ทำให้กิจกรรมมุ่งมั่นในการปรับแนวทางในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องมากที่สุด รวมทั้งหน่วยงานกำกับดูแลได้มีการสนับสนุนให้กิจการเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ ข้อบังคับมาตรฐาน และวิธีการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กิจการสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งหน่วยงานกำกับดูแลมีการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการลงโทษอย่างจริงจังต่อการเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐานและวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท (Effective Responsibility of The Boards: ERB) ประกอบด้วย คณะกรรมการมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบภายใต้นโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีกระบวนการทบทวนและปรับใช้กลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งคณะกรรมการยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณทางธุรกิจ พร้อมทั้งตระหนักถึงกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสูงสุดของกิจการสามารถบริหารงานอย่างเป็นอิสระจากคณะกรรมการบริษัท กิจกรรมกำหนดแผนการพัฒนาและประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีของคณะกรรมการและผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.3 ตัวแปรควบคุม

3.2.3.1 ระยะเวลาดำเนินงาน (Firm Age: FIA) ได้แก่ จำนวนปีที่ดำเนินงาน

3.2.3.2 ขนาดกิจการ (Firm Size: FIS) ได้แก่ มูลค่าสินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงาน

3.3 ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.758 – 0.879 การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง อยู่ระหว่าง 0.723 – 0.799 แรงกดดันจากการแข่งขัน อยู่ระหว่าง 0.775 – 0.866 แรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล อยู่ระหว่าง 0.614 – 0.836 และความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท อยู่ระหว่าง 0.453 – 0.655 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally (1978) ที่พบว่า ค่าเกินกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าเครื่องมือมีความเที่ยง

3.3.2 การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อ หลังปรับปรุงตามคำแนะนำ ผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ได้ค่า IOC มากกว่า 0.8 ซึ่งถือว่าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย นอกจากนี้การตรวจสอบน้ำหนักองค์ประกอบได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของข้อคำถามตามรายการในแบบสอบถาม โดยนำมาใช้เพื่อทำให้ลดจำนวนข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์กันมากให้มีจำนวนลดน้อยลง สำหรับงานวิจัยนี้ คำนวณน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) สำหรับศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการมีค่าน้ำหนักปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.708 – 0.892 การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงมีค่าน้ำหนักปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.746 – 0.860 แรงกดดันจากการแข่งขันมีค่าน้ำหนักปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.768 – 0.862 แรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล อยู่ระหว่าง 0.770 – 0.930 และความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท อยู่ระหว่าง 0.569 – 0.905 ซึ่งพบว่า คำนวณน้ำหนักปัจจัย มีค่าสูงกว่า 0.40 สอดคล้องกับ Hair et al. (2014) ถือว่ายอมรับได้

3.3.3 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) สอบถามผู้บริหารกิจการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องและนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการทดสอบ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.713 - 0.928 ซึ่งมากกว่า 0.70 (Hair et al., 2014) ซึ่งให้เห็นว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับได้

สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ	ค่าน้ำหนักปัจจัย	สัมประสิทธิ์แอลฟา
MIC	0.758 – 0.879	0.708 – 0.892	0.928
TMS	0.723 – 0.799	0.746 – 0.860	0.883
COP	0.775 – 0.866	0.768 – 0.862	0.921
REF	0.614 – 0.836	0.770 – 0.930	0.849
ERB	0.453 – 0.655	0.569 – 0.905	0.713

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค ค่า factor loading และ VIF สำหรับสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้เทคนิควิธีนำเข้า (Enter) เพื่อทดสอบสมมติฐานงานวิจัย โดยเขียนตัวแบบสมการถดถอยเชิงพหุได้ดังนี้

$$ERB = \alpha + \beta_1 MIC + \beta_2 TMS + \beta_3 COP + \beta_4 REF + \beta_5 FIS + \beta_6 FIA + \epsilon$$

โดย	ERB	= ความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการ
	MIC	= ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ
	TMS	= การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง
	COP	= แรงกดดันจากการแข่งขัน
	REF	= แรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล
	FIS	= ขนาดกิจการ
	FIA	= ระยะเวลาดำเนินงาน

4. ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยพิจารณาว่าตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยมีความสัมพันธ์กันเองอยู่ในระดับสูงหรือไม่ หากตัวแปรใดมีค่าความสัมพันธ์เกินกว่า 0.80 นั่นคือ จะเกิดปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) ซึ่งส่งผลให้ตัวแบบสมการที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน จากการทดสอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรอิสระแต่ละคู่มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และมีค่าน้อยกว่า 0.80 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity (Hair et al., 2014) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทดสอบปัญหา Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF พบว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 1.000 - 1.093 ซึ่งต่ำกว่า 10 สอดคล้องกับ Hair et al. (2014) แสดงว่า ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ในการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ตัวแปร	ERB	MIC	TMS	COP	REF	FIS	FIA
ERB	1.00						
MIC	.398**	1.00					
TMS	.356**	.599**	1.00				
COP	.363**	.531**	.667**	1.00			
REF	.229**	.399**	.540**	.581**	1.00		
FIS	-0.022	-0.039	-0.117	-0.116	-0.119	1.00	
FIA	-0.054	0.112	-0.007	0.054	0.015	0.122	1.00

**p<.01

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่ทำการศึกษานี้มีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท ดังนี้ ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ มีอิทธิพลทางบวก เท่ากับ .002 แรงกดดันจากการแข่งขัน มีอิทธิพลทางบวก เท่ากับ .003 และแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล มีอิทธิพลทางบวก เท่ากับ .032 แต่อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ไม่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท อีกทั้ง ขนาดกิจการและระยะเวลาดำเนินงาน ซึ่งเป็นตัวแปรควบคุมก็ไม่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทเช่นกัน ตัวแบบโดยรวมมีค่า Sig. โดย p-value อยู่ที่ 0.000 ซึ่งค่าดังกล่าวมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด คือ 0.01 ถือว่าตัวแบบมีความเหมาะสม นอกจากนั้น ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adjusted R²) มีค่าเท่ากับ 0.137 แสดงว่า ปัจจัยทั้งสี่ประการนี้สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทได้ร้อยละ 13.70 นั่นคือ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งยังมิได้ทำการศึกษานี้ (Nordberg & Booth, 2019) อย่างไรก็ตาม ตัวแปรควบคุมซึ่งได้แก่ ขนาดกิจการและระยะเวลาดำเนินงานไม่พบอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท ดังที่ปรากฏในตาราง 3

$$\text{สมการพยากรณ์คะแนนมาตรฐาน} \quad \text{ERB} = 0.159 + 0.208 \text{ MIC} + 0.198 \text{ COP} + 0.137 \text{ REF}$$

ตาราง 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์อิทธิพลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

	ความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท			
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	t-stat	p-value
ค่าคงที่	.159	.160	.997	.321
MIC	.208	.065	3.216	.002**
TMS	.003	.066	-.040	.968
COP	.198	.065	3.040	.003**
REF	.137	.063	2.163	.032**
FIS	.164	.113	1.446	.151
FIA	.232	.170	1.365	.175

Adjusted R² = 0.137, F-statistics = 4.551, p-value = 0.000, VIF = 1.057, **p<.01

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องอิทธิพลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่หนึ่ง เพื่อศึกษาอิทธิพลของศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Nordberg และ Booth (2019) ที่พบว่า ศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งเสริมความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีศักยภาพ ทำให้กิจการสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท

วัตถุประสงค์ที่สอง เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงที่มีต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงไม่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ Luciano et al. (2020) พบว่า ผู้บริหารระดับสูงไม่ได้สนองตอบต่อนโยบายการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการบริษัท เนื่องจากนโยบายในการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการบริษัทไม่ชัดเจนและไม่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และบางครั้งคณะกรรมการบริษัทก็ไม่ได้เข้าใจในบริบทของการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ที่สาม เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงกดดันจากการแข่งขันที่มีต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าแรงกดดันจากการแข่งขันมีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kurzeja และ Novak (2017) ที่พบว่าเมื่อกิจการได้รับแรงกดดันจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น กิจการก็จะมีการปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ เพื่อการตอบสนองได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่ผลการดำเนินงานที่สอดคล้องตามความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่สี่ เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงผลักดันหน่วยงานกำกับดูแลที่มีต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า แรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแลมีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shukla และ Limbasiya (2015) ที่พบว่า เมื่อมีแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแลยิ่งมาก ก็ยิ่งทำให้กิจการมีกระบวนการปฏิบัติงานภายในที่สนองตอบตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีมากขึ้น นำไปสู่ผลการดำเนินงานที่สอดคล้องตามความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเพียง 4 ประการที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี อันได้แก่ ปัจจัยภายใน 2 ปัจจัย คือ ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ และการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ในขณะที่ทำการศึกษปัจจัยภายนอก 2 ปัจจัย คือแรงกดดันจากการแข่งขัน และแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแล เนื่องจาก ในการศึกษาเอกสารงานวิจัยในต่างประเทศพบความสัมพันธ์ของ 4 ปัจจัยนี้กับความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา 4 ปัจจัยนี้ในบริบทของประเทศไทย โดยผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยที่ศึกษา 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของกรรมการบริษัท และสามารถใช้อธิบายโดยรวมได้ร้อยละ 13.7 (Adjusted R²) จึงเป็นข้อจำกัดในงานวิจัยนี้ ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดี อาทิเช่น โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมในองค์กร ลักษณะของธุรกิจหรืออุตสาหกรรม ฯลฯ ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตควรทำการศึกษปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลเพิ่มเติมดังกล่าวต่อไป

5.2 ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้กิจการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้กิจการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการด้านความรับผิดชอบต่อของคณะกรรมการให้มีความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ ด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการจัดการให้มีศักยภาพที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งตระหนักถึงแนวทางในการตอบสนองแรงกดดันจากการแข่งขันที่มีผลต่อการส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทั้งนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังเป็นข้อมูลให้หน่วยงานส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการสร้างแรงผลักดันที่มีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นในทุกกิจการ

6. สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษา คือ การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของกรรมการบริษัทภายใต้การกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า ศักยภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ แรงกดดันจากการแข่งขัน และแรงผลักดันจากหน่วยงานกำกับดูแลมีอิทธิพลทางบวกต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของกรรมการบริษัท ส่วนการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงไม่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพของกรรมการบริษัท

เอกสารอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561). *รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์*. ค้นเมื่อ 21 มกราคม 2561.
จาก <https://www.set.or.th>
- พจนารถ ฤทธิเดช ปาริชาติ บุรพาศิริวัฒน์ และมัทนชัย สุทธิพันธ์. (2564). อิทธิพลของผลตอบแทนผู้บริหารต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ*, 13(2), 1–15.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2563). *การกำกับดูแลกิจการที่ดี*. ค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2564. จาก <https://www.sec.or.th>
- Aaker, D. A., Kumar, V., & Day, G. S. (2001). *Marketing research*. (7th ed.). In N. Y. J. W. & Sons. (Ed.), New York : John Wiley & Sons.
- Abdul Wahab, N. S., Ntim, C. G., Mohd Adnan, M. M., & Tye, W. L. (2018). Top management team heterogeneity, governance changes and book-tax differences. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 32(August), 30–46.
- Andes, S. L., Nuzula, N. F., & Worokinasih, S. (2020). Competitive Advantage as Mediating Factor for Creating Firm Value: A Literature Review. *BISNIS & BIROKRASI: Jurnal Ilmu Administrasi Dan Organisasi*, 27(1).
- Anjaria, K. (2022). Knowledge derivation from Likert scale using Z-numbers. *Information Sciences*, 590, 234–252.
- Assunção, R. R., De Luca, M. M. M., & De Vasconcelos, A. C. (2017). Complexity and corporate governance: An analysis of companies listed on the BM&FBOVESPA. *Revista Contabilidade e Financas*, 28(74), 213–228.
- Darma, J., Susanto, A., Mulyani, S., & Suprijadi, J. (2018). The role of top management support in the quality of financial accounting information systems. *Journal of Applied Economic Sciences*, 13(4), 1009–1020.
- De Villiers, C. & Dimes, R. (2021). Determinants, mechanisms and consequences of corporate governance reporting: a research framework. *Journal of Management and Governance*, 25(1), 7–26.
- Erna, H. (2020). Business Strategy, Corporate Governance and Sustainability Reporting: An Analysis of the Fit Contingency Approach. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(12), 761–771.

- Fatima, S., Ishtiaq, M., & Javed, A. (2020). Impact of accounting information system on corporate governance: evidence from Pakistani textile sector. *International Journal of Law and Management*, 63(4), 431–442.
- Gutterman, A. S. (2011). Corporate Governance and Sustainability. *Sustainability and Corporate Governance*, 16(June), 1–14.
- Hair, F., Hopkins, L., Georgia, M., & College, S. (2014). Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) An emerging tool in business research. *European Business Review*, 26(2), 106–121.
- Hitesh Shukla, & Nailesh Limbasiya. (2015). Board Effectiveness: An Evaluation based on Corporate Governance Score. *Think India*, 18(1), 16–23.
- Kaufman, B. E. (2015). Market competition, HRM, and firm performance: The conventional paradigm critiqued and reformulated. *Human Resource Management Review*, 25(1), 107–125.
- Kurzeja, J., & Novak, J. (2017). Corporate governance quality and a firm's adaptation to competitive threats. *Finance a Uver - Czech Journal of Economics and Finance*, 67(1), 53–78.
- Laoworapong, M., Supattarakul, S., & Swierczek, F. W. (2015). Corporate Governance , Board Effectiveness , and Performance of Thai Listed Firms. *AU Journal Management*, 13(1), 25–40.
- Luciano, M. M., Nahrgang, J. D., & Shropshire, C. (2020). Strategic leadership systems: Viewing top management teams and boards of directors from a multiteam systems perspective. *Academy of Management Review*, 45(3), 675–701.
- Mocanu, M. (2010). Corporate governance in the banking industry. *Academy of Economic Studies Bucharest*. 9(3), 379–402.
- Nordberg, D. & Booth, R. (2019). Evaluating the effectiveness of corporate boards. *Corporate Governance (Bingley)*, 19(2), 372–387.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York : McGraw-Hill.
- Pastor, C. K. (2020). The Role of Management Information System: Review on the Importance of Data and Implementation in Organizational Process. *SSRN Electronic Journal*, 2(2), 1–5.
- Sarhan, A. A. & Ntim, C. G. (2018). Firm- and country-level antecedents of corporate governance compliance and disclosure in MENA countries. *Managerial Auditing Journal*, 33(6–7), 558–585.
- Silapamahabandit, K. & Hensawang, S. (2020). The Relationship between Corporate Governance and Firm Value of Listed Companies on The Stock Exchange of Thailand in SET100 Index. *Journal of Accountancy and Management*, 9(4), 1–14.
- Yermack, D. (2017). Corporate governance and blockchains. *Review of Finance*, 21(1), 7–31.
- Yusliza, M. Y., Norazmi, N. A., Jabbour, C. J. C., Fernando, Y., Fawehinmi, O., & Seles, B. M. R. P. (2019). Top management commitment, corporate social responsibility and green human resource management: A Malaysian study. *Benchmarking*, 26(6), 2051–2078.